

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2020. gada 19. martā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto personas E (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 38/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 37. panta ceturtais daļas 2. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 106. panta pirmajam teikumam, kā arī attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no 2019. gada 17. decembra;

1.2. noteikt ierobežotu pieejamību, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai, pieteikumā un tā pielikumos ietvertajai informācijai, kas atklāj Pieteikuma iesniedzēja vārdu, uzvārdu un personas kodu.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka par atvasinātas publiskas personas valdes vai padomes locekļa kandidātu nedrīkst izvirzīt personu, kura ir bijusi sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu, neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums izvērtēt Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma normas atbilstību Satversmes 106. panta pirmajam teikumam ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs strādā vadošā amatā atvasinātas publiskas personas kapitālsabiedrībā. Ievērojot šīs kapitālsabiedrības valdes reglamentā noteikto un izvērtējot Pieteikuma

iesniedzēja izglītību un profesionālo pieredzi, viņš ticis atzīts par piemērotāko kandidātu kapitālsabiedrības valdes locekļa amatam. Tomēr Pieteikuma iesniedzējs ir bijis sodīts par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, tādēļ viņa virzīšana valdes locekļa amatam tikusi apturēta pēc informācijas par viņa sodāmību saņemšanas no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra. Tādējādi apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar viņam Satversmes 106. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību tikai tad, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Apstrīdētā norma ir imperatīva un tā nepārprotami noteic, ka par atvasinātas publiskas personas valdes vai padomes locekļa kandidātu nedrīkst izvirzīt personu, kura ir bijusi sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu, neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas. Tādējādi secināms, ka Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrajam teikumam, ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskārums brīža.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no brīža, kad Pieteikuma iesniedzēja virzīšana kapitālsabiedrības valdes locekļa amatam tika apturēta, tas ir, no 2019. gada 17. decembra. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 26. februārī. Tādējādi termiņš pieteikuma iesniegšanai ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtnās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 106. panta pirmajam teikumam. Tam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

8. Papildus Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesas kolēģijas lēmumā par lietas ierosināšanu, preses relīzēs par lietu, Satversmes tiesas mājaslapā un citviet publiski visa tiesas procesa laikā neatklāt viņa vārdu, uzvārdu un personas kodu. Lūgums pamatots ar to, ka Pieteikuma iesniedzēja vārds, uzvārds un personas kods, skatot tos kontekstā ar apstrīdētās normas saturu, jebkurai personai padarītu pieejamu informāciju par Pieteikuma iesniedzēja sodāmību.

8.1. Saskaņā ar Satversmes tiesas noteikto kārtību pieteikuma izskatīšanas stadijā lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību izlemj Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata pieteikumu (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 22. novembra lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

Satversmes tiesas kolēģija, lemjot par lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību, izvērtē, vai šāda lūguma apmierināšana aizsargās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, tostarp personas datu aizsardzību, neaizskars personas tiesības uz taisnīgu tiesu un netraucēs objektīvai tiesas procesa norisei, kā arī nepārkāps sabiedrības tiesības iegūt informāciju par konstitucionālo tiesvedību (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

Tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību nozīmē, ka indivīdam ir tiesības uz savu privāto telpu, tiesības dzīvot pēc sava prāta, iespējami minimāli ciešot no valsts vai citu personu iejaukšanās (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 5. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-01-01 16.1. punktu*). Tiesības uz taisnīgu tiesu citstarp ietver tiesības uz pušu līdztiesību, iespēju tikt uzklausītam, kā arī tiesas neatkarību un objektivitāti arī Satversmes tiesas procesā (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 4. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01 un Nr. 2016-19-01 3.2. punktu*). Savukārt sabiedrības tiesības uz informāciju par konstitucionālo tiesvedību izriet no Satversmes 100. panta un citstarp ļauj personai iegūt informāciju par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām (*sal. sk. Satversmes tiesas 2015. gada 12. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-06-01 11.1. punktu*).

8.2. Izvērtējot pieteikumu un tam pievienotos dokumentus, kolēģija secina, ka no tiem izrietošā informācija par Pieteikuma iesniedzēja sodāmību ietilpst viņa Satversmes 96. pantā noteikto tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā. Turklāt šāda informācija kopā ar Pieteikuma iesniedzēja vārdu, uzvārdu un personas kodu ir uzskatāma par personas datiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Regula 2016/679) 4. panta 1. punkta izpratnē. Savukārt šo personas datu iekļaušana kolēģijas lēmumā par lietas ierosināšanu un publicēšana oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” ir uzskatāma par datu apstrādi Regulas 2016/679 4. panta 2. punkta izpratnē.

Atbilstoši Regulas 2016/679 10. pantam datu par personas sodāmību apstrādi, ievērojot Regulas 2016/679 6. panta 1. punktu, veic tikai oficiālas iestādes kontrolē vai tad, ja apstrādi atļauj Eiropas Savienības vai dalībvalsts tiesību akti, paredzot atbilstošas garantijas datu subjektu tiesībām un brīvībām. Turklāt jebkurai personas datu apstrādei jāatbilst, pirmkārt, Regulas 2016/679 5. pantā ietvertajiem principiem uz datu kvalitāti, un, otrkārt, vienam no Regulas 2016/679 6. pantā noteiktajiem

kritērijiem datu apstrādes atzīšanai par likumīgu (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 4. jūnija lēmuma par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai lietā Nr. 2018-18-01 10.2. punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2019. gada 16. janvāra sprieduma lietā C-496/17 „Deutsche Post”, ECLI:EU:C:2019:26, 57. punktu*).

Konkrētajā gadījumā atbilstoši Regulas 2016/679 6. panta pirmā punkta „c” apakšpunktam Pieteikuma iesniedzēja personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir uz Satversmes tiesu attiecināms juridisks pienākums. Proti, Satversmes tiesas likuma 20. panta devītās daļas 4. punkts noteic: ja pieņemts lēmums par lietas ierosināšanu, triju dienu laikā pēc tā pieņemšanas publicēšanai oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” nosūta informāciju par lietas ierosināšanu, kurā norāda kolēģiju, kas lietu ierosinājusi, pieteikuma iesniedzēju un lietas nosaukumu. Tomēr atbilstoši Regulas 2016/679 5. panta pirmās daļas „c” apakšpunktam personas datiem jābūt adekvātiem, atbilstīgiem un jāietver tikai to, kas nepieciešams to apstrādes nolūkā.

Izvērtējusi Pieteikuma iesniedzēja lūgumu, pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos norādītos faktiskos apstākļus, kolēģija secina, ka Pieteikuma iesniedzēja identificējošas informācijas iekļaušana kolēģijas lēmumā par lietas ierosināšanu un publicēšana oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” radītu tādu viņa pamattiesību ierobežojumu, kas būtu lielāks nekā sabiedrības ieguvums no šādas informācijas publicēšanas.

Konkrētajā gadījumā Satversmes tiesai tās kompetences īstenošanai un likumā noteikto pienākumu veikšanai nav nepieciešams iepriekšminētajā veidā apstrādāt datus par Pieteikuma iesniedzēja sodāmību. Tādēļ šajā lēmumā Pieteikuma iesniedzēju identificējošā informācija ir anonimizēta un informācijai ir nosakāma ierobežota pieejamība, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai.

Līdz ar to šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir apmierināms.

8.3. Papildus kolēģija vērs uzmanību uz to, ka ierobežotas pieejamības noteikšana lietas materiāliem ir nošķirama no ierobežotas pieejamības noteikšanas informācijai par tiesu darbu. Likuma “Par tiesu varu” 28.³ panta otrā daļa noteic, ka lietas materiāli līdz brīdim, kad spēkā stājies tiesas galīgais nolēmums šajā lietā, ir pieejami tikai tām personām, kurām šādas tiesības paredzētas procesuālajos likumos. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 24. pantam tiesības iepazīties ar vēl neizskatītas lietas materiāliem ir tikai konkrētās lietas dalībniekiem – pieteikuma iesniedzējam un institūcijai vai amatpersonai, kas izdevusi apstrīdēto aktu. Lai ievērotu personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, lietas dalībniekiem, iepazīstoties ar ierobežotās pieejamības informāciju, ir pienākums to izmantot vienīgi nolūkā efektīvi piedalīties Satversmes tiesas procesā.

Savukārt gadījumā, ja lietas materiālos ietvertajai informācijai ir noteikta ierobežota pieejamība, atsevišķi noteikt aizliegumu trešajām personām ar to iepazīties, tostarp Satversmes tiesas mājaslapā vai preses relīzēs, nav nepieciešams (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 4. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-19-01 un Nr. 2016-14-01 6.2. punktu*).

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, kā arī uz Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt lietu „Par Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 37. panta ceturtās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas

Satversmes 106. panta pirmajam teikumam” pēc personas E pieteikuma (pieteikums Nr. 38/2020).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2020. gada 19. maijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noteikt ierobežotu pieejamību, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai, pieteikumā un tā pielikumos ietvertajai informācijai par personas E vārdu, uzvārdu un personas kodu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele